

Statsforvalteren i Nordland

*Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlándá Stáhtaháldadiddje*

Vedlegg til forvaltningsplan

Enkel besøksstrategi **Lovunda/Lundeura naturreservat**

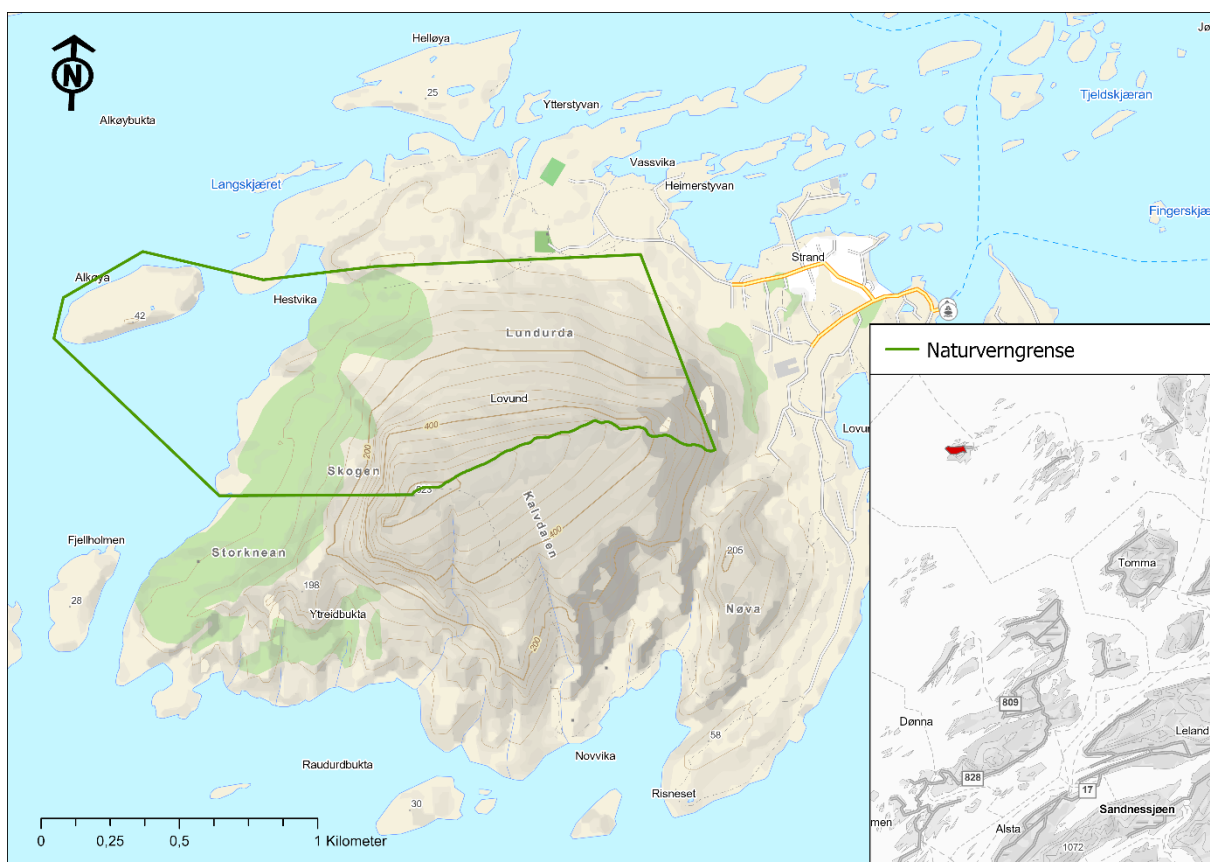
Tittel	: Enkel besøksstrategi: Lovund/Lundeura naturreservat
Dato	: 05/2022
Forfatter	: Magne Hestem
Fotograf forside	: Mia Marthinus Husdal
Emneord	: Naturreservat, Lovund, Lundeura, forvaltningsplan, besøksstrategi og verneområde
Utgiver	: Statsforvalteren i Nordland
Antall sider	: 14

Innhold

1. Innledning	2
1.1 Formål	2
1.2 Rammeverk for besøksstrategien	3
1.3 Vernebestemmelsene	3
2 Kunnskapsgrunnlaget	3
2.1 Sårbare naturverdier	3
2.2 Reiselivet	4
2.3 Den besøkende	5
2.4 Friluftsliv og ferdsel	5
2.5 Annen relevant kunnskap	5
3 Mål og strategiske grep	6
4 Tiltaksplan	6
4.1 Turstier og ferdsel	6
5.2 Skilting	10
5 Retningslinjer for besøkende i verneområdet	13
6 Referanser	14

1. Innledning

Lovunda/Lundeura naturreservat er vernet som en del av kystverneplanen for Nordland og er beliggende på Helgelandskysten. De viktigste verneverdiene i naturreservatet er tilknyttet hekkende sjøfuglkolonier og det foreligger ferdselsrestriksjoner deler av året. Verneområdet utgjør en betydelig andel av det tilgjengelige arealet på øya Lovund. I tillegg til en lokalbefolkning på litt i overkant av 500 personer kommer det hvert år et økende antall tilreisende turister til øya. For disse utgjør lundekolonien som hekker i Lundeura en av hovedattraksjonene. Det er derfor viktig med god og lett tilgjengelig informasjon om området og en overordnet plan for besøksforvaltning i området, som kan benyttes både av forvaltningsmyndigheten, lokale fastboende og tilreisende samt reiselivet i området. *Enkel besøksstrategi for Lovunda/Lundeura naturreservat* er utarbeidet som vedlegg til den overordnede forvaltningsplanen for samme område.

Figur 1: Kart over Lovunda/Lundeura naturreservat. Grønn linje symboliserer ytre grense for naturreservatet.

1.1 Formål

Formålet med besøksstrategien er å fastlegge rammer og retningslinjer for besøksrelatert forvaltning av Lovunda/Lundeura naturreservat og samle disse i et lett tilgjengelig dokument. Dokumentet skal inneholde nyttig informasjon om besøk i verneområdet og utarbeides og publiseres på en slik måte at det vil være tilgjengelig for både forvaltningen, grunneiere, reiselivsaktører og andre interesserte.

1.2 Rammeverk for besøksstrategien

Lovunda/Lundeura naturreservat ble vernet i 2002 som del av kystverneplanen for Nordland og Statsforvalteren i Nordland er forvaltningsmyndighet. Vernet reguleres gjennom egen forskrift som i dag har lovhjemmel i Naturmangfoldloven. Til sammen utgjør disse hoveddelen av det juridiske rammeverket for forvaltningen av vernet og verneverdiene. Området har fra 2022 også en egen forvaltningsplan som gir ytterligere retningslinjer for forvaltningen av verneområdet. Besøksstrategien er en del av denne forvaltningsplanen.

1.3 Vernebestemmelsene

Naturen i verneområdet er fredet mot all form for skade og ødeleggelse. Dette inkluderer både dyre- og fuglelivet, vegetasjonen og naturmiljøet ellers. Dette medfører blant annet at inngrep i form av eksempelvis bygninger/installasjoner eller andre tiltak som kan endre naturmiljøet ikke er tillatt, eller det må søkes om til forvaltningsmyndigheten. For å beskytte hekkende fugler er det et generelt ferdselsforbud i verneområdet perioden 15. april til og med 31. juli, men med noen unntak (se kap. 2.5 og 4.1). Verneforskriften sammen med naturmangfoldloven gir den fullstendige oversikten over vernebestemmelsene i området. Flere av bestemmelsene er også utdypet i forvaltningsplanen. Noen av de viktigste bestemmelsene som besøkende må kjenne til finnes i en oversiktlig tabell i kapittel fem.

2 Kunnskapsgrunnlaget

Lovunda/Lundeura naturreservat er opprettet for å ta vare på et spesielt hekkeområde for sjøfugl, med tilhørende plante- og dyreliv. Området har både nasjonal og internasjonal verneverdi og ble i 2013 utpekt som RAMSAR-område. Gjennom egen verneforskrift (2002) er områdets naturmiljø, vegetasjon dyre- og fugleliv fredet mot skade og ødeleggelse.

2.1 Sårbare naturverdier

Dyre- og fugleliv

Kolonien med lundefugl i Lundeura har nasjonal verneverdi og er det sørligste fuglefjellet i Nordland. Bestanden ble i 2018 estimert til å ligge på mellom 15 000 og 27 000 hekkende par (SEAPOPOP, upubl. data). Lunden er en liten til mellomstor alkefugl som lever mesteparten av sitt liv ute til havs, men som i vår- og sommermånedene hekker i faste kolonier langs kystområdene. Et lundepar benytter seg av de samme reirgangene år etter år og legger all sin innsats i å bringe frem ett (1) levedyktig avkom i løpet av hekkeperioden som varer fra medio april til august. I tillegg til lundene finnes det også flere andre hekkende fuglearter i og ved verneområdet. På Alkøya, vest i reservatet, har det vært hekking av et lite antall alke og krykkje. Også toppskarven hekker i området og på Lovund finnes det generelt gode bestander av andre sjøfugler som ærfugl, tjeld, måker, teist og terner. Lovunda/Lundeura er også et kjent leveområde for hubro og det er meldt inn at det muligens kan hekke havsvaler i lundegangene etter at disse drar på havet på sensommeren. Sjøfugl er gjerne sårbare for forstyrrelser i hekketiden og derfor er det ferdselsforbud i verneområdet fra 15. april til og med 31. juli. For lunden er denne perioden egentlig for kort ettersom den ikke avslutter hekkesesongen før ut i august. Også hubroen er sårbar for forstyrrelser og ferdselsforbudet er viktig for å beskytte denne.

Sjøfuglbestandene langs hele kysten har i de senere årene vært under et sterkt press og bestandene av eksempelvis både lunde og krykkje er betydelig redusert. Årsakene til dette kan være sammensatte, men forskning viser at både klimaendringer, overfiske og forurensning trolig er blant årsakene (se blant annet Dias et al. 2019 og Fauchald et al. 2015). Selv om dette er problemer som

først og fremst må løses på regionalt, nasjonalt og globalt nivå, er det allikevel viktig å sørge for best mulig forvaltning av området lokalt. Området er vernet mot stort sett alle former for fysiske inngrep. Forstyrrelser fra uaktsom ferdsel er dermed antagelig blant de mest sannsynlige (mulige) truslene for dyrelivet lokalt. Det er tidligere dokumentert at menneskelige forstyrrelser kan ha negativ påvirkning på fuglelivet, særlig i hekkesesongen (se eksempelvis Lorentsen & Follestad 2014 og Reiertsen et al. 2018). Hubroen er i dag en sterkt truet art som følge av en kraftig bestandsnedgang og arten har i flere år hatt en egen nasjonal handlingsplan (revidert plan er ventet vedtatt i 2022 og derfor uten referanse).

Vegetasjon og botanikk

Det er per i dag lite kunnskap om naturtyper og botaniske verdier i området og ytterligere kartlegging kan være aktuelt i fremtiden. Foreløpige undersøkelser (utført av SF Nordland under befarings) viser at vegetasjonen i overkant av Lundeura viser spor av både beite og gjødsling fra lundekolonien (gjennom guano/avføring). Trolig ligger dette området i en overgang mellom det som kalles for semi-naturlig eng og fuglefjell-eng, muligens med en overvekt av førstnevnte. Begge disse naturtypene er oppført som sårbare (VU) på den norske rødlista for naturtyper. Selve lundeura fremstår som en middels næringsrik, grov steinur. Generelt bærer vegetasjonen i området mindre preg av den intensive gjødslingen som ofte forekommer i nærheten av fuglefjell.

Terrenget er ulendt i store deler av verneområdet og ferdsel er enklest langs allerede etablerte stier der disse finnes. Tråkkslitasje på vegetasjonen fremstår ikke som noe veldig aktuelt problem for de botaniske verneverdiene i området per i dag. Den største trusselen for den stedegne vegetasjonen på øya per i dag er bestanden med sitkagran som stedvis finnes innenfor vernegrensene.

2.2 Reiselivet

Helgelandskysten er et kjent reisemål og sist normalår (2019) ble det registrert i overkant av 60'000 overnattingsdøgn på Helgelandskysten. De siste sesongene har reiselivet mange steder opplevd et unaturlig fall som følge av verdensomspennende pandemi, men Helgelandskysten har opplevd en kraftig økning. SSB viser til en 75 % økning for reiselivet på Helgeland fra 2019 til 2021. Lovund har en aktiv reiselivsindustri med overnattingsmuligheter lokalt og Lovund hotell kunne registrere 4280 gjestedøgn i 2019 i perioden juni til august. I 2021 hadde dette økt til 6244 gjestedøgn. Det er trolig at også flere utenlandske turister kommer til å oppsøke reisemålet fremover etter at pandemien slipper taket i verdenssamfunnet. World Travel and Tourism Council hadde før pandemien utarbeidet prognoser som viste at reiselivsnæringen i Norge generelt vil øke med en årlig vekst på 1,4 prosent frem mot 2028 (WTTC 2018). Naturbasert opplevelsesturisme har i de senere årene opplevd en stadig økende popularitet og reiselivet på Helgeland har nylig sett flere initiativ i næringen. Et eksempel her er prosjektet «BIRDING Helgeland» som fokuserer aktivt på fugleturisme. Det er derfor all grunn til å tro at det ligger et potensial for at Lovund vil få oppleve sin del av denne veksten, med den ekstra oppmerksomheten og besøkstallet dette vil kunne bringe til verneområdet.

Overnatting i området leveres i hovedsak av Lovund Hotell. Lokalt på Lovund kan guiding arrangeres via Lovund hotell. I tillegg finnes det eksterne aktører som arrangerer forskjellige safariturere til Lovund, derav Lovund Skyss, Visit Nesna og Seløy Kystferie. Lokalt finnes også en bedrift som driver med utleie av forskjellig friluftsutstyr som kajaker, sykler og lignende (Lovund Utleie). Visit Helgeland (Helgeland Reiseliv) fungerer som overordnet destinasjonsselskap for området og driver turistinformasjon blant annet i Mo i Rana og Sandnessjøen.

2.3 Den besøkende

Det er ikke blitt foretatt noen undersøkelser av demografi eller andre kjennetegn på de som besøker verneområdet og det er heller ikke noe aktuelt behov for dette i forbindelse med verneområdeforvaltningen. Generelt kan det nok tas utgangspunkt i at en stor andel av de besøkende til Lovund også drar innom verneområdet og den typiske utenbygds besøkende i naturreservatet sammenfaller antagelig i stor grad med den typisk besøkende til Lovund. Antagelsen er rimelig ut ifra at lundekolonien i seg selv utgjør en av de mest markante turistattraksjonene på Lovund og at adgangen er enkel med kort adkomstvei fra lokalsamfunnet generelt. Ut fra statistikken til hotellet er det et flertall av norske turister som besøker øya. I tillegg til overnattingsgjester kommer også et stort antall dagsturbesøkende med ferge eller hurtigbåt fra Stokkvågen, Sandnessjøen eller en av de omkringliggende øyene. Lokalbefolkningen benytter hele øya aktivt til forskjellige friluftsførmål og dette inkluderer naturlig verneområdet i tiden utenfor ferdselsforbudet.

Det er rimeligvis også et antall fotografer og fugleinteresserte som vil reise til området blant annet for å besøke lundekolonien. Dette er en type spesialiserte reisende som gjerne kjennetegnes ved å ha et tydelig mål for oppholdet/reisen/besøket og de har ofte god kunnskap om det området de besøker og aktiviteten de utøver. Allikevel viser det seg at det ofte er disse besøkende som bryter retningslinjer om for eksempel ferdsel. Slik ender de gjerne opp som en større trussel for verneverdiene (i form av mer forstyrrelser på hekkende fugl), enn de mer generelle tilreisende (generalistene). Dette til tross for at de selv gjerne ikke ser med blide øyne på uønsket oppførsel som forstyrrer fuglelivet. Dette er forklart med at disse entusiastene gjerne ikke opplever seg selv som et forstyrrende element for fuglene. Samtidig har de gjerne sterk motivasjon for å komme nære fuglene for enten opplevelsens skyld eller et ønske om bedre bilde (Jørgensen 2019). I sosiale media er det flere ganger blitt observert bilder av fugl i Lundaura, hvor det er åpenbart at ferdselsrestriksjonene er brutt under fotograferingen.

2.4 Friluftsliv og ferdsel

Hele øya Lovund benyttes i stor grad til friluftsførmål av både tilreisende og lokale. Vernet er i utgangspunktet ikke til hinder for alminnelige fotturer, men i perioden 15. april til og med 31. juli er det et generelt ferdselsforbud på land i verneområdet på grunn av hensyn til hekkende fugl. Vernet legger også noen begrensninger på ferdselsformene og eksempelvis er det ikke tillatt med telting eller bruk av vannskuter. Naturreservatet utgjør en betydelig andel av Lovunds landareal og har derfor en påvirkning på de generelle friluftsmulighetene på øya.

Det går flere stier over øya og noen av disse går også gjennom verneområdet. En av disse går fra Lundmyra og opp til et utsiktspunkt oppunder Lundaura (lokalt omtalt som «Lundbergheisen» eller «Lundhola»). Denne stien er merket opp og har et generelt unntak fra ferdselsforbudet (se kart i avsnitt 4.1). Formålet med dette er å ha en åpning for at besøkende kan ha en mulighet for å oppleve lundekolonien på (relativt) nært hold. Dette har ikke minst vært viktig for reiselivsnæringen.

2.5 Annen relevant kunnskap

Verneområdet er i sin helhet beliggende på privateid grunn. Det er per i dag noe usikkerhet rundt eiendomsgrenser i området og arealet er oppført som umatrikulert hos Statens Kartverk. Minst én av de berørte eiendommene er registrert med beiterettigheter og frem til 2021 gikk det sau på beite på øya, men dette skal nå være opphørt. Det finnes ikke hytter eller andre tyngre tekniske inngrep i verneområdet, men det er satt opp et antall små kunstfigurer i metall rett innenfor vernegrensen i nord.

3 Mål og strategiske grep

Et naturreservat skiller seg fra nasjonalparker blant annet ved at friluftsliv og besøk *ikke* er en del av formålet med vernet. Dette legger andre forutsetninger for både forvaltning og målsetning. Dette vil også ha potensiale for å komme i konflikt med de lokale reiselivsinteressene, som ønsker å benytte deler av verneverdiene (lundekolonien) som ledd i markedsføringsstrategi og besøkstilbud.

Overordnet målsetning for forvaltningen av naturreservatet er å ivareta verneverdiene på best mulig måte og alle former for tiltak, herunder informasjon og tilrettelegging, skal ta hensyn til dette. For de besøkende er målet at de skal få lære om verneverdiene i reservatet. I tillegg skal de få tilstrekkelig med informasjon, forståelse og respekt for de gjeldende retningslinjene slik at aktiviteten ikke kommer i konflikt med verneformålet. På denne måten vil verneverdiene ivaretas samtidig som lundekolonien fortsatt kan være en del av markedsføringsprofilen til det lokale reiselivet og en opplevelsesmulighet for både tilreisende og lokale.

Besøksstrategien skal være lett tilgjengelig for både forvaltningen, reiselivsaktører, besøkende og andre og det skal jobbes for å gjøre den kjent blant aktuelle aktører.

4 Tiltaksplan

Det finnes i dag flere tiltak i verneområdet i form av informasjonsplakater/temaplakater, gelender/stimerking, med mere. Noen av disse tiltakene er satt opp av forvaltningen, mens andre er satt opp av lokale krefter. Felles for mange av tiltakene er at de begynner å bli av eldre dato og bærer preg av noe forfall og slitasje. Dette er uheldig da det kan skape et dårlig inntrykk hos de besøkende, med økt sannsynlighet for mindre respekt for retningslinjene som mulig konsekvens. En samlet profil for informasjonsmateriell i verneområdet samt vedlikehold av tiltak vil være viktige punkter i tiltaksplanen.

4.1 Turstier og ferdsel

Turstier

Det eksisterer et lite antall turstier i verneområdet og alle disse er i tilknytning til øvrig stinettverk på øya. Det er kun stien til Lundeura som har fått unntak fra det generelle ferdselsforbudet. Samtidig er det gjort kjent at stien som går til (og forbi) området med kunstfigurer, beveger seg så vidt innenfor verneområdet gjennom en strekning på rundt 200 meter. Stien passerer langsmed et klippebånd som i større grad utgjør en naturlig grense opp mot naturreservatet og det fremstår ikke som åpenbart for besøkende at denne delen av stien ikke er åpen for ferdsel. Området med kunstfigurene utgjør også en naturlig slutt på en natursti som ellers går i terrenget utenfor verneområdet («Petter Dass-stien») og området utgjør også et naturlig utsiktspunkt mot blant annet Lundeura. Stien har ligget der over lang tid og burde vært fanget opp under verneprosessen. Ferdselen er vurdert å ikke være til ulempe for verneverdiene og det er derfor ikke et ønske fra forvaltningen å hindre bruken av stien. Stien går i utgangspunktet forbi kunstfigurene og videre ut av verneområdet, men for de fleste er det en naturlig slutt ved figurene da stien videre er bratt og relativt uveisom. I samarbeid med reiselivet er det vurdert at stien i alle tilfeller ikke bør merkes videre fra utsiktspunktet der kunstfigurene står.

Det går også en tursti vest i reservatet, fra Purkvika til Skogvika, som knytter sammen de øvrige turstiene på nord- og sørsiden av øya. Også denne stien er stengt for ferdsel i deler av året som følge av ferdselsforbudet. Også her er det allikevel vurdert at eventuell ferdsel også om sommeren ikke ville ha nevneverdig innvirkning på verneverdiene. Samtidig ville tiltaket tilgjengeliggjort området for gjennomfart og bidratt til at stinettverket på Lovund fungerer som en helhet gjennom hele året. Det

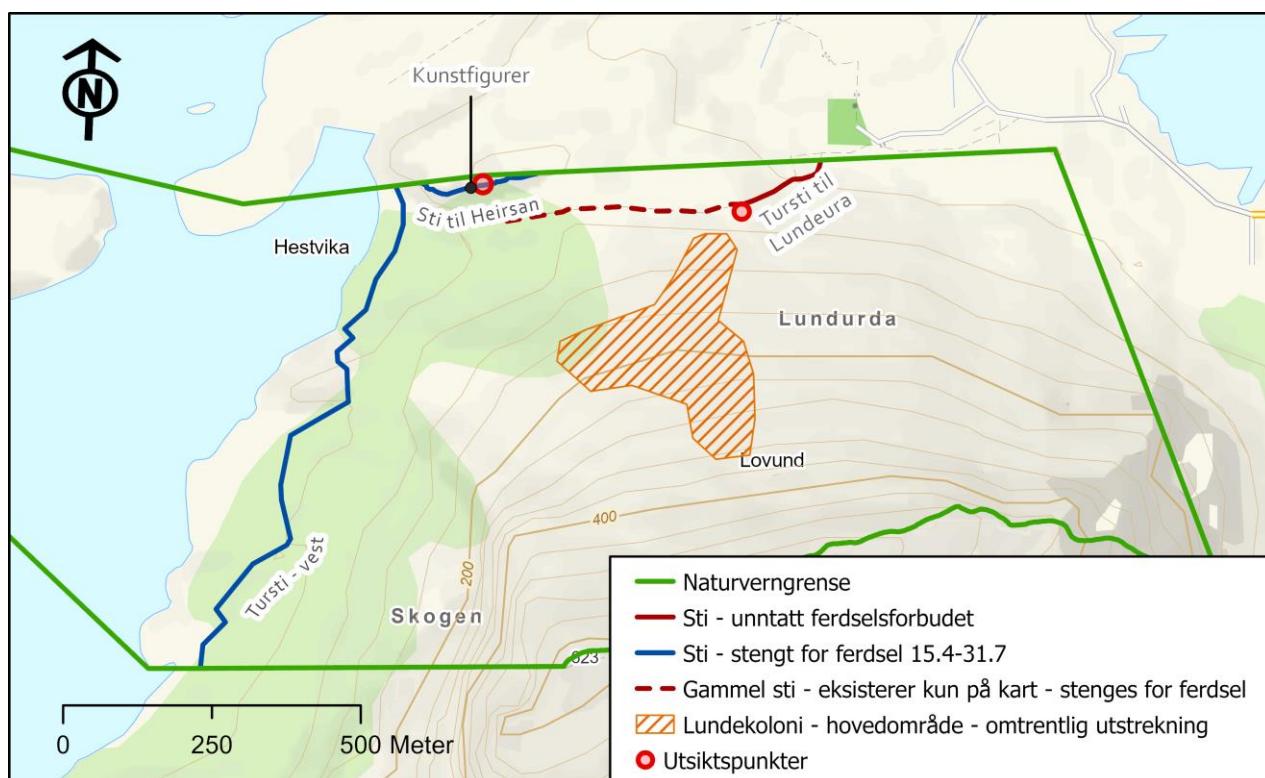
er antatt at stien først og fremst ville blitt benyttet av lokalbefolkningen også under sommersesongen og at tilreisende kun i mindre grad ville benytte muligheten. Også denne stien har vært i bruk i lang tid og burde vært fanget opp under verneprosessen.

Det er ønskelig å ha en gjennomgang av de stiene som eventuelt burde vært fanget opp under verneprosessen og vurdere eventuelle endringer i verneforskriften. For stien til «Heirsan», nord i verneområdet kunne en mulighet være å justere vernegrensen slik at den følger den naturlige terrengformasjonen slik det antagelig var tenkt opprinnelig. For stien vest i reservatet vil dette ikke være aktuelt, og det må heller utredes om det er mulig å ta stien inn i verneforskriften på lik linje med stien til Lundeura.

Stien som går opp mot Lundeura har en naturlig slutt ved utsiktspunktet som lokalt omtales som «Lundbergheirsan». I kartgrunnlaget (fra Kartverket) er det markert at stien fortsetter vestover, men denne er ikke synlig i terrenget i dag og ifølge lokale skal det heller aldri ha eksistert noen sti der. Den er allikevel med i den traséen som er åpnet for ferdsel. Denne delen av traséen lukkes derfor for ferdsel.

Utsiktspunkter

I enden av stien opp mot Lundeura er det et avgrenset område som utgjør en naturlig «plattform» og benyttes i dag av de besøkende som utsiktspunkt, spesielt mot lundene som hekker i ura over. Området er lokalt omtalt som «Lundbergheirsan» og er åpnet for ferdsel som naturlig avslutning på stien opp. Området der kunstfigurene befinner seg utgjør også et godt utsiktspunkt mot Lundeura og et bra alternativt utsiktspunkt som også befinner seg på lengre avstand fra de hekkende fuglene. Dette området omtales lokalt som «Heirsan».

Figur 2: Oversikt over turstier og utsiktspunkter i Lovunda/Lundeura naturreservat som er- og ikke er omfattet av ferdselsforbudet 15. april til 31. juli. Stiene som er planlagt åpnet for ferdsel, er gjengitt basert på upresise kartdata. Utstrekningen av lundekolonien er gjengitt basert på datapunkter fra bestandskartlegginger utført av SEAPOP. Figuren er kun ment som illustrasjon av lundenes mest konsentrerte utbredelse i hekkeområdet og angir ikke eksakt utstrekning av kolonien. Kartet viser situasjon og status per 2022.

Tilrettelegging og andre fysiske inngrep

Langs deler av stien opp til Lundeura er det satt opp et antall påler og jernstenger og imellom disse har det blitt strukket et tau. Dette fungerer i dag i praksis også som en form for gelender, selv om formålet opprinnelig var ment å sette opp et «stengsel» for at besøkende ikke skulle gå lengre inn mot lundekolonien. Tiltaket var gjort før området ble vernet. Tiltaket fungerer greit som en markering av stien og området som er unntatt fra ferdselsforbudet, men bærer i dag preg av manglende tilsyn og vedlikehold. For fremtiden bør gelenderet vedlikeholdes ved at tauet skiftes ut ved behov og ikke faller i bakken. Langs stien til Lundeura, men utenfor vernegrensen, har det vært satt opp et anlegg med trapp og gangbro for å lette adkomsten. Her står det også en del informasjonsplakater. Tiltaket er lokalt initiert og det er usikkert hvem som vedlikeholder dette. Det er i senere tid satt opp en trapp langs stien opp til Lundbergheisen. Trappen forenkler adkomsten opp til utsiktspunktet, men anses ikke å bidra nevneverdig til økt ferdsel. Tiltaket er ment å bidra til å kanalisere ferdsel inn i én trasé og til å hindre fallulykker på stien. Det er Lovund hotell som har eierskap til trappa og som står for nødvendig vedlikehold. Det vil ikke være aktuelt med utvidelser av denne tilretteleggingen innenfor vernegrensene.

Figur 3: Tilrettelegging med trapper, informasjonsskilt og gangbro langs stien mot Lundeura. Dette tiltaket er plassert utenfor verneområdet.

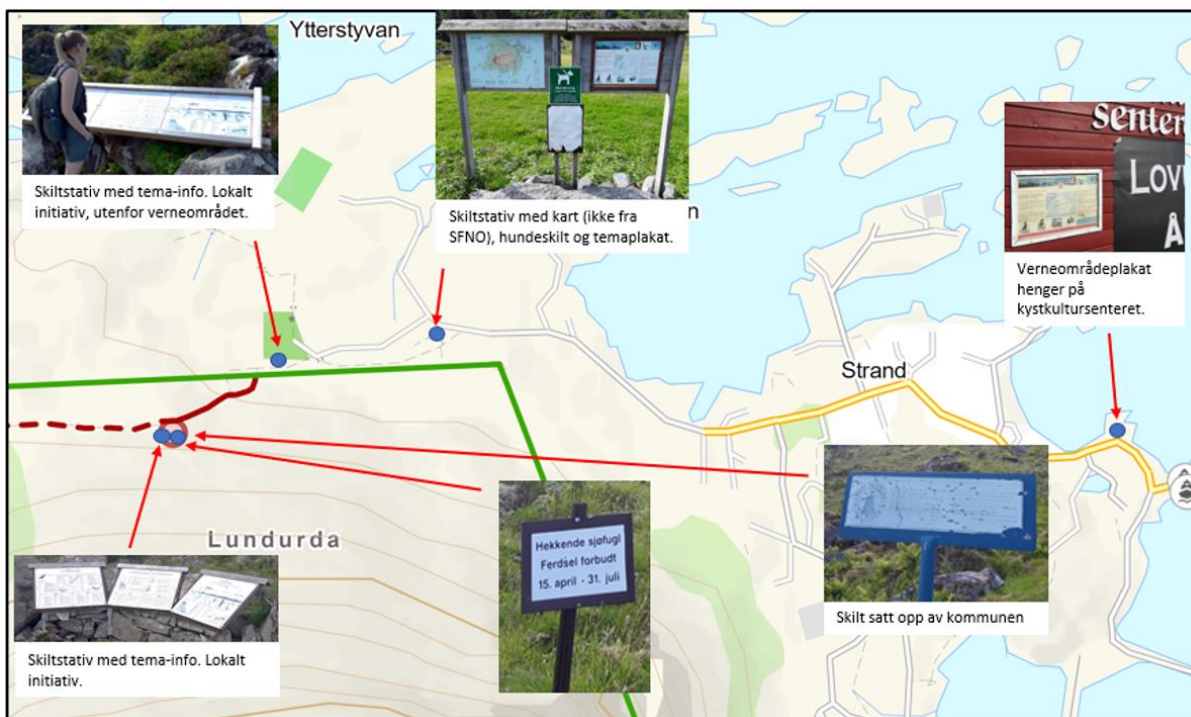
Tiltaksplan turstier og ferdsel

Tabell 1: Oversikt over planlagte tiltak i Lovunda/Lundeura naturreservat.

Tiltak	Gjennomføring og forutsetninger	Ansvarlig	Gjennomføres
Gjennomgang av ferdelsårer/turstier i verneområdet.	Stiens nøyaktige plasseringer går opp/spores med GPS for å danne grunnlag for videre vurderinger. Eventuelle justeringer av verneforskriften for å fange opp stier som ble oversett på vernetidspunktet vurderes i samråd med Miljødirektoratet.	SFNO	Oppstart 2022
Vedlikehold av gelender/taugjerde	Tauverk byttes ut når slitt og henges opp mellom alle stolpene. Slitne stolper/jernstenger rapporteres til forvaltningsmyndigheten.		Løpende
Skilting med bruk av temaplakater og informasjonsplakater	Se skiltplan.	SFNO og SNO	2022 - 2023
Nytt «ferdelse forbudt»-skilt ved utsikts plass i Lundeura.		SFNO og SNO	2022 - 2023
Fjerne gammelt skilt fra Lurøy kommune		SFNO og SNO	2022 - 2023

5.2 Skilting

Det finnes i dag en del forskjellige skilt utplassert i og i forbindelse med verneområdet. Dette inkluderer offisielle informasjonsplakater for verneområdet, temaplakater på naturen oppsatt i lokal regi og et gammelt skilt fra Lurøy kommune. Det finnes også en del annen forskjellig plakatinformasjon satt opp utenfor naturreservatet i form av naturstier og lignende (ikke i oversikten).

Figur 4: Oversikt over informasjonspunkter for Lovunda/Lundeura naturreservat per sommeren 2021.

Flere av skiltene er utdaterte og bærer preg av slitasje og manglende vedlikehold. Det blå skiltet fra Lurøy kommune bør fjernes fra verneområdet. «Ferdsel forbudt» skiltet er slitent og anonymt og bør erstattes av nytt skilt. Det bør utarbeides nye temaplakater både for verneområdet og aktuelle naturtema. I tillegg til skiltene i oversikten over, finnes det også et antall små verneskilt (også kalt «løveskilt» etter riksløve-emblemet) plassert ut på strategiske plasser rundt hele verneområdet. Disse skiltene er standard for norske verneområder og informerer kun om verneformen for området, men kan også ha underskilt med informasjon om viktige retningslinjer. Underskiltene om ferdsel mangler per i dag informasjon om tidsrom for bestemmelsen.

Informasjonsplakater for verneområdet

Verneområdeplakatene innehar informasjon om verneområdet og verneverdiene i form av beskrivende tekst, kart og bilder. Disse plasseres normalt ut ved verneområdets naturlige innfallsporter og eventuelt andre steder i nærområdet der besøkende naturlig vil finne informasjonen. Utplasseringen av disse skiltene krever egen avtale med grunneier.

Det er tidligere utarbeidet plakater for verneområdet, men disse er utdatert i grafisk profil og flere av dem er slitne og bærer mye preg av vær og vind. Alle informasjonsplakatene bør byttes og arbeidet med utarbeidelse av nye skilt vil starte i løpet av 2021-2022. Statsforvalteren i Nordland har ansvar for utarbeidelse og produksjon av skilt og Statens naturoppsyn vil engasjeres i forbindelse med selve utskiftingen.

Figur 5: Eksempel på verneskilt.

De overordnede verneområdeplakatene bør utformes med fokus på informasjon om verneområdet og retningslinjer i tillegg til verneverdiene. Det innebærer at et detaljert, men lesbart kart bør ha prioritet på plakaten. Tekstbeskrivelsen bør være tilstrekkelig god med nok (men kortfattet) informasjon. For å få til dette kan antallet fotografier nedprioriteres på plakaten. Utfyllende informasjon om for eksempel lundens økologi anbefales lagt til egne temaplakater. Nye plakater skal utformes med oppdatert grafisk mal fra Miljødirektoratet.

Temaplakater om naturverdier

Temaplakater kan også benyttes til å gi utfyllende informasjon om for eksempel naturverdiene i området. Også disse skal utarbeides med Miljødirektoratets grafiske mal.

Det bør som minimum utarbeides en egen plakat med informasjon om lundekolonien i Lundeura og denne bør plasseres ved den etablerte utsiktsplassen under Lundeura. Det finnes i dag et knippe temaplakater om blant annet lunden i verneområdet. Disse ble utarbeidet lokalt og uten grafisk profil utarbeidet for bruk i verneområder og de nye temaplakatene er derfor ment å erstatte disse. De gamle plakatenes tas ned i forbindelse med oppsett av nye.

Figur 6: Eksempel på dagens informasjonsplakater. Denne henger på kystkultursenteret på Lovund.

Figur 7: Plassering av gamle temaplakater (ikke utarbeidet av forvaltningsmyndigheten) ved utsiktsplassen under Lundeura og eksempel på utformingen av disse. De gamle plakatenes erstattes med ny plakat med rett grafisk mal.

Skiltplan

Tabell 2: Lokalisering av informasjonspunkter for Lovunda/Lundeura naturreservat.

Lokalisering	Plakatstørrelse	Feste	Tema	Antall
Innfallsport/på vei inn mot verneområdet	700x500	Eksisterende skiltvegg	Informasjonsplakat	1
Kystkultursenteret	700x500	Vegg	Informasjonsplakat	1
Utsiktspunkt Lundeura	700x500	Bøyd cortenstål?	Informasjonsplakat	1
Utsiktspunkt Lundeura	700x500	Bøyd cortenstål?	Temaplatat: Lundeolonien i Lundeura	1
Startsteder tursti i vestenden*.	A3	Egen løsnng spesiallaget for små temaplatater	Temaplatat: Sti og hensynsfull ferdsel	2

*Til vurdering

Statsforvalteren i Nordland er ansvarlig for utarbeidelse og produksjon av skiltene. Statens naturoppsyn vil engasjeres i forbindelse med utsetting. Statsforvalteren er også ansvarlig for avtaler med de aktuelle grunneierne. Alle skilt utarbeides etter grafisk mal fra Miljødirektoratet. Skiltene er planlagt utarbeidet og satt opp i løpet av 2022.

Merk: Oppsetting av skilt ved utsiktspunktet i Lundeura må gjøres på en slik måte at det ikke er fare for kollisjon av fugl i flukt. Det bør heller ikke bryte med landskapsfølelsen.

5 Retningslinjer for besøkende i verneområdet

Avsnittet gir en oversikt over noen av de vanligste temaene det er spørsmål om i verneområdene. For utfyllende informasjon om bestemmelsene og retningslinjer for eventuelle dispensasjonssøknader henvises det til forvaltningsplanen.

Tabell 3: Regler og retningslinjer for Lovunda/Lundeura naturreservat. Tabellen viser en oversikt over vanlige spørsmålstemaer i verneområdet.

Aktivitet/Tema	Forskriftsref.	Regler og retningslinjer
Droner	§ 3 punkt 5	Droneflyvning er ikke tillatt innenfor verneområdet.
Jakt, fiske og høsting	§ 4 punkt 3, 7, 10 og 11	I tiden utenfor det generelle ferdselsforbudet er det åpnet for at det kan jaktes på sel i tråd med alminnelig regelverk. Tilsvarende er det åpent for sanking av bær og matsopp i samme periode. Fiske er tillatt i verneområdet og fra båt kan dette gjøres også uten hinder av ferdselsforbudet som kun gjelder på land. Det kan også sankes kråkeboller.
Telting	§ 3 punkt 5	Det er ikke tillatt med telting eller andre former for camping innenfor verneområdet. Dette inkluderer også oppsett av kamouflasjeinnretninger for fotografering.
Fotturer og ferdsel	§ 3 punkt 4; § 4 punkt 8	Det er et generelt forbud mot ferdsel på land i verneområdet fra 15. april tom. 31. jul. Det er gjort enkelt-unntak fra dette forbudet langs merket sti (se avsnitt 4.1). Resten av året er området åpent for normal hensynsfull ferdsel til fots.
Motorisert ferdsel, inkludert vannskuter	§ 3 punkt 6	Motorisert ferdsel på land er forbudt i verneområdet. På sjøen kan det benyttes motorbåt , med unntak av vannskuter som er forbudt etter forskriften. Det er heller ikke tillatt med modellbåt eller modellfly .
Hund	§ 3 punkt 2	Hunder må holdes i bånd hele året.

6 Referanser

Dias et al. (2019) Threats to seabirds: A global assessment. *Biological Conservation*. Volume 237. Pages 525-537. Stabil URL: <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2019.06.033>

Fauchald, P., Barrett, R.T., Bustnes, J.O., Erikstad, K.E., Nøttestad, L. & Skern-Mauritzen, M., Vikebø, F.B. (2015) *Sjøfugl og marine økosystemer - Status for sjøfugl og sjøfuglenes næringsgrunnlag i Norge og på Svalbard*. NINA Rapport 1161. 44 s.

Jørgensen, F.M.O. (2019) *Depreciative tourist behaviour in a protected birdwatching site: A qualitative study of birdwatchers on Hornøya, Northern Norway*. Masteroppgave. Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet. Stabil URL: <http://hdl.handle.net/11250/2605426>

Lorentsen, S.H & Follestad, A. (2014) *Effekter av forstyrrelse på kolonihekkende fugl og effekter av avbøtende tiltak – en litteraturstudie*. NINA Rapport 1033. 37 s.

Reiertsen, T.K., Erikstad, K.E., Barrett, R.T., Lorentsen S.-H. & Holmøy, M.J (2018) *Effektstudie av turisme på sjøfugl. Hvordan påvirker ferdsel hekkende sjøfugl på Hornøya?* NINA Rapport 1528. 27 s.

Verneforskrift for Lovunda/Lundeura NR (2002) Forskrift om Kystverneplan Nordland, vedlegg 14, Lovunda/Lundeura naturreservat, Lurøy kommune, Nordland (FOR-2002-12-06-1411). Tilgjengelig på <https://lovdata.no/forskrift/2002-12-06-1411>

World Travel and Tourism Council (2018) *Travel and tourism - economic impact 2018 – Norway*. Lastet ned fra <https://www.nhoreiseliv.no/contentassets/c5f3c5015f7840e1bb0184f88b5a3be3/turismens-betydning-for-norge.pdf>

Forvaltningsplanen for Lovunda/Lundeura naturreservat kan finnes på nett i Miljødirektoratets natur-database: <https://fpnv.naturbase.no/Plan/View?NaturvernId=VV00000312>

STATSFORVALTEREN I NORDLAND

Fridtjof Nansens vei 11, Pb 1405, 8002 Bodø || sfnopost@statsforvalteren.no || www.statsforvalteren.no/nordland